



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.005.01.2022

Pani
Jolanta Ruła
Dyrektor
Ośrodka Szkolno-Wychowawczego
dla Dzieci Nieślyszących
im. Józefa Sikorskiego
ul. Bydgoska 4a
61-127 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/075 - Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci niesłyszących im. Józefa Sikorskiego w Poznaniu (dalej: Ośrodek).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Ruła, od 1 września 2017 r. Dyrektor Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci niesłyszących im. Józefa Sikorskiego w Poznaniu ¹ (dalej: Dyrektor lub Dyrektor Ośrodka).
Zakres przedmiotowy kontroli	<p>1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów.</p> <p>2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów.</p>
Okres objęty kontrolą	Lata 2019 – 2022 do czasu zakończenia kontroli ² (lata szkolne: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022) ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	<ol style="list-style-type: none">1. Joanna Kozak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/26/2022 z 31 stycznia 2022 r.2. Andrzej Milewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/27/2022 z 31 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Dyrektor lub Dyrektor Ośrodka.

² Tj. do 15 kwietnia 2022 r.

³ Kontrolą objęto również dowody dotyczące zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych. Dalej także: badany okres, kontrolowany okres.

⁴ Dz. U. 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna W Ośrodku, co do zasady zapewniono niesłyszącym i słabosłyszącym uczniom dostęp do systemu kształcenia odpowiedniego do ich potrzeb. W działalności Ośrodka wystąpiły jednak okoliczności wskazujące na potrzebę wdrożenia rozwiązań zapewniających poprawę w komunikowaniu się z osobami posługującymi się sprawnie jedynie polskim językiem migowym⁶.

Kadra pedagogiczna zatrudniona w Ośrodku posiadała określone przepisami prawa kompetencje niezbędne do pracy z uczniami z niepełnosprawnością słuchu. Jednak nie wszyscy nauczyciele i pracownicy szkoły znali polski język migowy, co mogło istotnie przyczynić się do odejścia z Ośrodka jednego z uczniów. Do potrzeb osób niesłyszących nie dostosowano też strony internetowej Ośrodka.

Proces kształcenia uczniów z niepełnosprawnością słuchu był dostosowany do ich potrzeb, jednak nie w każdym przypadku prawidłowo przygotowano i realizowano indywidualne założenia do pracy z uczniem. Prawidłowo natomiast zorganizowano i poprowadzono jedną z lekcji obserwowaną przez NIK i powołaną przez NIK biegłą w dziedzinie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Prawidłowo zorganizowano również niemal wszystkie oddziały, z wyjątkiem oddziału w szkole przysposabiającej do pracy, w którym - w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 - kształcili się uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz umiarkowanym, czego nie dopuszczały obowiązujące w tym zakresie przepisy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów

Opis stanu faktycznego

Ośrodek był placówką dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, z wadami słuchu lub afazją, które wymagają zastosowania w edukacji zasad i metod surdopedagogiki w warunkach szkolnictwa specjalnego. W skład Ośrodka wchodziły szkoły specjalne – podstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, branżowa I stopnia, policealna oraz szkoła przysposabiająca do pracy i przedszkole specjalne⁸.

(akta kontroli: str. 307-346)

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej również: PJM.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Niniejsza kontrola nie dotyczyła działalności przedszkola.

Uczniów szkół wchodzących w skład Ośrodka w roku szkolnym⁹ 2019/2020 było 120, w 2020/2021 – 122, a w 2021/2022 – 111. W tym czasie do szkół przyjęto odpowiednio 30 (podstawowa - dziewięć, branżowa I stopnia – 13, technikum – pięć, przysposabiająca do pracy – trzy), 22 (podstawowa – 10, branżowa I stopnia – dziewięć, technikum – trzy), i 14 (podstawowa - cztery, branżowa I stopnia – pięć, technikum – cztery, przysposabiająca do pracy – jedna) osób.

(akta kontroli: str. 307, 321, 334)

W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 (do zakończenia kontroli NIK) nie było przypadku odmowy przyjęcia ucznia do którejś ze szkół. Z listy uczniów skreślono cztery osoby będące uczniami szkoły branżowej I stopnia (dwie w roku szkolnym 2019/2020 i po jednej w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 – do zakończenia kontroli). We wszystkich tych przypadkach skreślenie wynikało z przyczyn określonych w statucie Ośrodka, tj. naruszenia obowiązku systematycznego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach edukacyjnych (skreślone z listy uczniowie osoby nie podjęły nauki, nie realizowały przygotowania zawodowego lub opuściły 100% godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych).

(akta kontroli: str. 111, 239-253)

Z nauki w Ośrodku zrezygnowało pięciu uczniów szkoły podstawowej (jeden w roku szkolnym 2020/2021 i czterech w roku szkolnym 2021/2022), przy czym w jednym przypadku, rodzice zdecydowali o rezygnacji dziecka z nauki w Ośrodku z powodu zmiany miejsca zamieszkania (rezygnacja w roku szkolnym 2020/2021), w jednym przypadku decyzję o zmianie szkoły rodzice ucznia podjęli w związku ze zmianą orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego¹⁰ (w roku szkolnym 2021/2022). W pozostałych trzech przypadkach, według wyjaśnień Dyrektora, rodzice nie wskazali przyczyny przeniesienia dzieci do innej szkoły (w roku szkolnym 2021/2022). Uczniowie ci podjęli naukę w Instytucie Głuchoniemych w Warszawie. Dyrektor wskazała, że Ośrodek nie prowadził specjalnego postępowania odnośnie do rezygnacji dzieci z nauki, a decyzję w tym zakresie podjęli rodzice uczniów, z którymi Ośrodek nie prowadził żadnej korespondencji w tej sprawie.

(akta kontroli: str. 209-220, 989)

Wśród uczniów szkół wchodzących w skład Ośrodka, jak wskazała jego Dyrektor, były osoby pochodzące z różnych środowisk, w tym wychowujące się w rodzinach, w których głuchota jest uwarunkowana genetycznie, a których dominującym językiem jest język migowy. Odsetek uczniów niesłyszących pochodzących z rodzin niesłyszących, według danych podanych przez Dyrektora¹¹, stanowi 13% ogółu wychowanków. Na 3 marca 2022 r. w Ośrodku było dziewięciu uczniów rodziców niesłyszących lub słabosłyszących, którzy posługują się językiem migowym.

(akta kontroli: str. 232-233, 1101)

Trudności w komunikowaniu się rodziców z Ośrodkiem oraz ucznia z nauczycielami były - według matki jednego z uczniów - przyczyną odejścia z Ośrodka jednego z dzieci. Matka tego ucznia, zarówno siebie, jak i syna, określała mianem Głuchych, a za ich pierwszy język uznawała polski język migowy. Przed przeniesieniem dziecka do innej szkoły, rodzice zwracali się w tej sprawie zarówno do Dyrektora Ośrodka, jak i do organu prowadzącego szkołę i kuratora oświaty¹². I tak, dla

⁹ Stan na 30 września w każdym z lat szkolnych.

¹⁰ Dalej również: orzeczenie.

¹¹ Według informacji Dyrektora Ośrodka z 9 grudnia 2019 r. skierowanej do organu prowadzącego.

¹² W imieniu rodziców, część pism w języku polskim zostało przygotowanych przez Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „Gest”.

przykładu, w piśmie z listopada 2019 r. matka ucznia zwróciła się do organu prowadzącego Ośrodek z prośbą m.in. o wsparcie jej syna „w postaci nauczyciela wspomagającego znającego polski język migowy”, dzięki czemu ten „mógłby uczyć się na lekcjach i realizować program nauczania”. W ww. piśmie matka ucznia zwróciła uwagę na to, że zarówno ona, jak i jej syn są osobami Głuchymi, dla których „ojczystym językiem jest polski język migowy (PJM), głównym problemem w kontaktach z Ośrodkiem jest utrudniona komunikacja, a niejednokrotnie całkowity jej brak”. Trudności miały występować w komunikowaniu się rodziców z Ośrodkiem (z dyrekcją, nauczycielami i innymi pracownikami, np. w sekretariacie, w kuchni – przy zakupie obiadów dla dzieci) oraz dzieci, uczniów z nauczycielami. Jak wskazała matka ucznia, nauczyciele w czasie lekcji „często używają (...) tylko mowy werbalnej”, a jej syn uczył się w czteroosobowym oddziale, w którym trzech uczniów było osobami słyszącym (z afazją). Z kolei w listopadzie 2020 r., do Wielkopolskiego Kuratora Oświaty¹³ skierowano pismo dotyczące dyskryminacji językowej oraz audystrycznej¹⁴ postawy wobec głuchych uczniów Ośrodka posługujących się polskim językiem migowym, a także ich rodziców, w którym ujęto również prośbę o interwencję w tej sprawie¹⁵. Kurator, 12 listopada 2020 r., przeprowadził w Ośrodku kontrolę zgodności z przepisami organizacji kształcenia specjalnego ucznia oraz prawidłowości współpracy z jego rodzicami, stwierdzając m.in. nieprawidłowości w zakresie sporządzenia wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego polegające m.in. na: niepowiadomieniu rodziców o spotkaniach zespołów opracowujących te dokumenty oraz o możliwości udziału w takim spotkaniu; nieuwzględnieniu w indywidualnym programie zalecenia do pracy bieżącej z uczniem zawartego w orzeczeniu w brzmieniu „w pracy na zajęciach lekcyjnych (...) należy kierować do ucznia komunikaty w języku migowym (...)”. Stwierdzono też, o czym poinformowano matkę ucznia, że: nauczyciele w Ośrodku pracowali metodą totalnej komunikacji, która polegała na wykorzystaniu wszystkich możliwych sposobów porozumiewania się, w tym mowy werbalnej, uczyli dzieci niesłyszące języka polskiego na poziomie umożliwiającym uczniom przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty i kontynuowanie edukacji, zajęcia poszerzające znajomość języka polskiego w piśmie i polskiego języka migowego były realizowane w szkole podstawowej na zajęciach rewalidacyjnych, a w okresie ograniczonego funkcjonowania szkoły (w czasie epidemii COVID-19) do realizacji zajęć prowadzonych na odległość przez nauczycieli nieznających polskiego języka migowego, Dyrektor przydzieliła dodatkowego nauczyciela posługującego się tym językiem. Odnośnie do zarzutu dotyczącego nieprawidłowej współpracy z rodzicami niesłyszącymi kontrola Kuratora ustaliła m.in., że rodzice kontaktowali się głównie z wychowawcami dzieci, część spraw ogólnych, bieżących nauczyciele przekazywali rodzicom za pomocą dziennika elektronicznego, natomiast do omawiania kwestii dotyczących funkcjonowania ucznia wykorzystywano aplikację WhatsApp w polskim języku migowym, a w związku z czasowym ograniczeniem funkcjonowania Ośrodka w czasie epidemii COVID-19, wychowawca informował rodziców o sposobie organizacji zdalnego nauczania, a do kontaktu wykorzystywał dostępne środki przekazu: dziennik elektroniczny, pocztę służbową, telefon komórkowy, wiadomości sms.

(akta kontroli: str. 997-1009, 1041-1088, 3968-4137)

¹³ Dalej: Kurator.

¹⁴ Audyzm - dyskryminowanie głuchych i słabosłyszących.

¹⁵ O sprawie poinformowano także Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.

Po kontroli Dyrektor Ośrodka poinformowała¹⁶ Kuratora o realizacji zaleceń pokontrolnych, w tym o wydaniu zarządzenia zobowiązującego pracowników Ośrodka m.in. do zgodnego z przepisami opracowywania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych i wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania ucznia, dokonywania oceny efektywności udzielonej pomocy oraz umożliwienia rodzicom udziału w spotkaniach zespołów opracowujących indywidualne programy i wielospecjalistyczne oceny. Podjęła też próbę zatrudnienia w Ośrodku tłumacza języka migowego, wskazując – w korespondencji z Kuratorem - że zwróciła się do 21 tłumaczy polskiego języka migowego z propozycją zatrudnienia w Ośrodku, jako tłumacz dla ucznia w czasie zajęć dydaktycznych. Do czasu zakończenia niniejszej kontroli, w Ośrodku nie zatrudniono tłumacza polskiego języka migowego. Jak wyjaśniła Dyrektor, żadna z osób, do których skierowano ofertę ostatecznie nie zdecydowała się na podjęcie pracy (jedna osoba zrezygnowała z pracy wkrótce po jej podjęciu).

(akta kontroli: str. 1030-1038)

Podjęte przez Dyrektor Ośrodka działania okazały się nieskuteczne i nie zapobiegły odejściu ucznia ze szkoły. Dziecko zostało przyjęte do szkoły w roku szkolnym 2014/2015, a jak wyjaśniła Dyrektor, możliwość nauki PJM w Ośrodku istnieje od roku szkolnego 2019/2020. Nie wszyscy nauczyciele pracujący z uczniem posługiwali się językiem migowym (co omówiono poniżej), a w indywidualnym programie opracowanym dla ucznia nie uwzględniono zalecenia do pracy bieżącej, wskazanego w orzeczeniu, według którego w pracy z uczniem na zajęciach lekcyjnych należało do niego kierować komunikaty w języku migowym, ze szczególnym uwzględnieniem poleceń dotyczących wykonywania danego typu zadań. Dyrektor, poza wskazaniem podjętych przez nią, omówionych powyżej działań, wyjaśniła, że nauczyciele pracujący w Ośrodku posługują się językiem migowym, co najmniej w stopniu komunikatywnym. Uczniowie – niesłyszący, słabosłyszący i z afazją, natywnie niesłyszący i pochodzący z rodzin słyszących – od wielu lat poznawali w Ośrodku SJM, tak by wszyscy mogli porozumiewać się wewnątrz rówieśniczych grup społecznych. Dyrektor dodała, że wychodząc naprzeciw potrzebom zgłaszanym przez uczniów i ich rodziców, wielu nauczycieli Ośrodka podjęło naukę PJM na kursach dającym im umiejętność w tym zakresie. Z kolei znajomość języka polskiego, jak wielokrotnie w toku kontroli wskazywała Dyrektor Ośrodka, jest niezbędna niesłyszącym uczniom zarówno do funkcjonowania w społeczeństwie, jak i np. podczas egzaminów, do których przystępują, ponieważ otrzymują oni arkusz egzaminacyjny, który np. z języka polskiego niewiele różni się od arkusza dla uczniów słyszących.

(akta kontroli: str. 997-1088, 1188)

W żadnej z przedłożonych w toku kontroli wewnętrznych regulacji obowiązujących w Ośrodku nie ustalono zasad lub procedur komunikowania się z rodzicami albo opiekunami posługującymi się językiem migowym. Odnosząc się do rozwiązań udostępnionych przez Ośrodek niesłyszącym rodzicom i opiekunom uczniów, w tym posługującym się językiem migowym, do zdalnego komunikowania się z Ośrodkiem (dyrekcja, wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów, pedagog, psycholog szkolny, trenerzy, obsługa administracyjna i sekretariat szkoły, pracownicy stołówki etc.), Dyrektor wskazała, że *wszyscy rodzice, opiekunowie i uczniowie mają dostęp do platformy Microsoft Teams i dziennika elektronicznego, przywołała też wnioski z badania wśród rodziców przeprowadzonego za rok szkolny 2017/2018, z którego m.in. wynikało, że formy kontaktu ze szkołą i sposoby informowania o postępach*

¹⁶ Pismo z 17 grudnia 2020 r.

w nauce i zachowaniu ich dzieci są optymalne. Dyrektor wyjaśniła też, że zgodnie z deklaracją dostępności, w razie potrzeby wyrażonej przez rodziców lub opiekunów, Ośrodek zapewnia tłumacza języka migowego. Jak dotąd¹⁷, jak wskazała Dyrektor, w Ośrodku nie złożono wniosków o zapewnienie komunikacji ze szkołą we wskazanej we wniosku formie. Dyrektor dodała, że w Ośrodku pracuje trzech nauczycieli, którzy mają uprawnienia tłumacza języka migowego, a w trakcie spotkań klasowych czy imprez szkolnych, rodzice korzystają z tłumaczeń prowadzonych przez nauczycieli pracujących w Ośrodku. Dyrektor wyjaśniła, że kurs języka migowego ukończyła sekretarz Ośrodka, komunikacja z uczniami odbywa się metodą komunikacji totalnej, a uczniowie przychodzą do sekretariatu pod opieką nauczycieli.

(akta kontroli: str. 1101-1105)

W Ośrodku, w roku szkolnym 2019/2020, zatrudnionych było 93¹⁸ pracowników pedagogicznych (w tym wychowawcy w internacie i w świetlicy, logopedzi, bibliotekarze), w roku szkolnym 2020/2021 - 91¹⁹, a w roku szkolnym 2021/2022 - 93²⁰. Nauczyciele zatrudnieni w Ośrodku posiadali kwalifikacje wymagane do pracy z dziećmi i młodzieżą posiadającą niepełnosprawność w zakresie słuchu²¹. Kadra pedagogiczna posiadała ukończone stosowne kursy, studia podyplomowe z zakresu pedagogiki specjalnej – surdopedagogiki.

(akta kontroli: str. 556-775)

Spośród 106²² pracowników pedagogicznych Ośrodka, na 1 kwietnia 2022 r., 20 posiadało ukończony kurs PJM. Ponadto, dziewięciu pracowników posługiwało się PJM w stopniu średniozaawansowanym. W trakcie realizacji kursu PJM (I i II stopień) było 13 osób. Dodatkowo, kurs PJM odbywał się dla ośmiu pracowników w ramach grupy „internatowej” – I i II stopień PJM oraz dla siedmiu osób w ramach grupy „warsztatowej”. Grupa „warsztatowa” realizowała poziom zaawansowany kursu PJM, który polegał na doskonaleniu dla siedmiu osób, które posiadały już I i II stopień PJM. Znajomość SJM²³, w roku szkolnym 2021/2022, udokumentowało 84 spośród 106 pracowników pedagogicznych Ośrodka.

(akta kontroli: str. 699-775, 1101, 1238-1239)

W Ośrodku były zatrudnione osoby niesłyszące. Według stanu na 30 września 2019 r. były to trzy osoby (nauczyciel informatyki i dwie sprzątaczkę). W latach 2020 - 2021 (wg stanu na 30 września), zatrudnione były po cztery takie osoby (nauczyciel informatyki, dwie sprzątaczkę oraz jedna osoba zatrudniona w charakterze pomocy kuchennej). Według stanu na 7 lutego 2022 r. były to dwie osoby (nauczyciel informatyki i osoba zatrudniona w charakterze pomocy kuchennej). Dyrektor wskazała, że nie podejmowała specjalnych starań na rzecz zatrudnienia osób z wadą słuchu.

(akta kontroli: str. 259, 265)

¹⁷ Według wyjaśnień Dyrektor z 8 marca 2022 r.

¹⁸ Poza wskazaną liczbą w Ośrodku zatrudnionych było dodatkowo 13 nauczycieli przedszkola i nauczycieli wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

¹⁹ Poza wskazaną liczbą w Ośrodku zatrudnionych było dodatkowo 14 nauczycieli przedszkola i nauczycieli wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

²⁰ Poza wskazaną liczbą w Ośrodku zatrudnionych było dodatkowo 13 nauczycieli przedszkola i nauczycieli wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

²¹ § 15 ust. 2 i 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r., poz. 1289).

²² W tym nauczyciele przedszkola i nauczyciele wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

²³ System Językowo-Migowy.

W latach 2019 – 2022 Ośrodek współpracował z 35 podmiotami zewnętrznymi. Były to m.in.: placówki akademickie²⁴, z którymi współpracowano w zakresie organizacji praktyk studenckich; organy samorządu terytorialnego – poprzez udział w organizowanych przez te podmioty projektach; WOŚP²⁵ – poprzez udział młodzieży w zbiórkach pieniędzy w trakcie finałów; międzynarodowy podmiot z branży gastronomicznej – współpraca z restauracjami, której celem było podejmowanie aktywności zawodowej przez młodzież. Ośrodek współpracował również z podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, np. z PFRON²⁶, przy realizacji projektu „Aktywny samorząd” w obszarze „Likwidowanie barier w komunikowaniu się”, a także ze Stowarzyszeniem Olimpiady Specjalne w zakresie organizacji i uczestnictwa podopiecznych Ośrodka w zawodach sportowych.

(akta kontroli: str. 260-264)

Regulaminy wewnętrzne²⁷ obowiązujące w Ośrodku nie uwzględniały specjalnych rozwiązań i procedur postępowania odnoszących się wprost do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością słuchu, co wynikało ze specyfiki Ośrodka, w którym większość stanowili uczniowie z wadą słuchu. W regulaminie świetlicy szkolnej ustalono, że w przypadku, gdy w grupie będzie znajdował się uczeń z niepełnosprawnościami sprzężonymi (w tym z wadą słuchu), maksymalną liczbę uczniów w grupie (ośmiu) obniża się o dwie osoby.

(akta kontroli: str. 347-352, 353-365, 464-467, 1130)

Ośrodek posiadał ogólnodostępną stronę internetową²⁸, na której, pod zakładkami „aktualności”, „o ośrodku”, „oferta”, „dla rodziców i uczniów” oraz „BIP”, zamieszczono m.in. informacje o: działalności i organizacji Ośrodka, ofercie edukacyjnej i szkołach wchodzących w skład Ośrodka, dokumenty do pobrania (wnioski, kwestionariusze zgłoszeniowe – np. do szkoły podstawowej, ponadpodstawowej i policealnej, program nauczania wraz z wykazem podręczników dla poszczególnych szkół) oraz bieżące informacje dotyczące funkcjonowania, m.in.: o terminie powrotu do nauki po feriach, o zawieszeniu zajęć w związku ze stanem epidemii, o trybie w jakim będą odbywały się zajęcia w Ośrodku (w związku ze stanem epidemii), o możliwości skorzystania z dofinansowania zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych, o zmianie organu prowadzącego szkołę, zaproszenie na „dni otwarte” Ośrodka oraz informację o organizowanych w Poznaniu targach edukacyjnych. Żadnej z tych informacji nie przetłumaczono na język migowy. Na język migowy nie przetłumaczono także danych adresowych Ośrodka²⁹.

(akta kontroli: str. 978-979)

Spośród materiałów wideo dostępnych z poziomu strony internetowej Ośrodka, na język migowy były przetłumaczone cztery filmy (dostępne pod zakładką „aktualności”) o literaturze o Głuchych³⁰. Filmy te posiadały napisy w języku polskim. Napisy w języku polskim posiadał również film o Ośrodku (zakładka „o ośrodku”,

²⁴ Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

²⁵ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

²⁶ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

²⁷ M.in. regulamin świetlicy szkolnej, regulamin wycieczek szkolnych, zasady funkcjonowania stołówki.

²⁸ <https://oswpoznan.pl/>

²⁹ Zakładka „o ośrodku”, podzakładka „kontakt” - adres Ośrodka, dane kontaktowe, informacja o możliwości dojazdu.

³⁰ Filmy: „Powiedz to w mig”, „Savoir vivre Głuchych”, „Morze Ciche”, „Duże sprawy w małych głowach”; materiały wideo pochodziły z serwisu You Tube.

podzakładka „nasze filmy”), którego fragmenty, np. wypowiedzi absolwentów szkół wchodzących w skład Ośrodka, były w języku migowym.

(akta kontroli: str. 980-984)

Na stronie internetowej Ośrodka nie umieszczono symbolu (ikony) ucha, przekreślonego ucha lub dwóch dłoni (biały znak na niebieskim tle), którym oznacza się informacje skierowane dla osób niesłyszących lub słabosłyszących. Zamieszczono natomiast symbol (ikonę) osoby na wózku (biały znak na niebieskim tle), pod którym, po rozwinięciu dostępne były narzędzia dostępności: powiększ tekst, zmniejsz tekst, wysoki kontrast, wysoki kontrast 2, podkreśl odnośnik, tekst czytelny, reset, oraz zakładki „mapa strony” i „deklaracja dostępności”. Jak zapisano w „deklaracji dostępności”, strona internetowa Ośrodka jest częściowo zgodna z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych³¹ m.in. dlatego, że filmy nie posiadają napisów dla osób głuchych. W „deklaracji dostępności” napisano ponadto, że „każdy ma prawo do wystąpienia z żądaniem zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej, aplikacji mobilnej lub jakiegoś ich elementu. Można także zażądać udostępnienia informacji za pomocą alternatywnego sposobu dostępu, na przykład przez odczytanie niedostępnego cyfrowo dokumentu, opisanie zawartości filmu bez audio deskrypcji itp.”. Ujęto też informację o możliwości skorzystania z usługi tłumacza języka migowego. Żadnej z tych informacji nie udostępniono w języku migowym. Szczegółowy opis nieprawidłowości w tym zakresie znajduje się w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 985-988)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Na stronie internetowej Ośrodka nie zapewniono informacji o działalności szkoły w postaci nagrania treści w polskim języku migowym, co było niezgodne z art. 6 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami³².

Dyrektor wyjaśniła, że dotychczas tego nie zrobiono, ponieważ nikt, nigdy nie zgłaszał takiej potrzeby.

(akta kontroli: str. 980-984)

NIK, poza odwołaniem się do ww. przepisu wskazuje, że podmiot publiczny taki jak Ośrodek, utworzony w celu kształcenia niesłyszących dzieci i młodzieży, ze szczególną rzetelnością powinien zadbać o zapewnienie dostępności dla głuchych, w tym najważniejszych informacji o swojej działalności. Przy czym udostępniając taką informację trzeba mieć na względzie szczególne potrzeby osób głuchych i fakt, że dla części z nich, jedyną w pełni zrozumiałą i najwłaściwszą formą komunikowania się, a zatem również udzielania informacji, jest język migowy. Informacja udzielona tylko w języku polskim może być niezrozumiała dla osób posługujących się sprawnie jedynie językiem migowym i nieznających języka polskiego w stopniu wystarczającym do samodzielnego komunikowania się.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Ośrodka podjęła działania pozwalające na przyjęcie zgłaszających się do szkół niesłyszących i słabosłyszących uczniów, zapewniła też kadre pedagogiczną posiadającą niezbędne kwalifikacje do pracy z tymi uczniami. Pracownicy

³¹ Dz. U. poz. 848.

³² Dz. U. poz. 1062.

pedagogiczni Ośrodka posiadali ukończone kursy PJM i SJM lub byli w trakcie ich realizacji, jednak zdecydowana większość pracowników legitymowała się tylko znajomością SJM, który nie jest preferowany przez środowisko Głuchych. W Ośrodku nie wdrożono rozwiązań, które zapewniłyby, aby osoby posługujące się językiem migowym i mające trudności w komunikowaniu się w języku polskim, miały dostęp do informacji na równi z osobami posługującymi się sprawnie językiem polskim.

2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów

Uczniami szkół wchodzących w skład Ośrodka w poszczególnych latach szkolnych było: w 2019/2020 – 108 osób³³, z czego 70 (64,8%) to osoby niesłyszące i słabosłyszące; w 2020/2021 – 106 osób³⁴, w tym 69 uczniów słabosłyszących i niesłyszących, co stanowiło 65,1%; w 2021/2022 – 91 osób, z czego 53 uczniów to osoby słabosłyszące i niesłyszące, co stanowiło 58,2% wszystkich uczniów. W poszczególnych okresach – rozumianych jako rok szkolny – dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami sprzężonymi stanowiły odpowiednio 35,2%, 34,9% i 41,8%. Do szkół uczęszczały również dzieci i młodzież z afazją³⁵, których liczba w poszczególnych ww. okresach wynosiła odpowiednio: 12, 16 i 20.

(akta kontroli: str. 254-255, 307, 321, 334)

W roku szkolnym 2019/2020 w szkole podstawowej utworzono 18 oddziałów, w technikum – cztery oddziały, w szkole branżowej – siedem oddziałów, a w szkole przysposabiającej do pracy – jeden oddział. W kolejnych dwóch latach szkolnych liczba oddziałów była taka sama, z wyjątkiem szkoły branżowej, w której utworzono sześć oddziałów (wcześniej było ich siedem).

(akta kontroli: str. 254-255, 307, 321, 334)

Co do zasady, organizacja oddziałów w poszczególnych szkołach wchodzących w skład Ośrodka odpowiadała warunkom wskazanym w § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³⁶. W roku szkolnym 2021/2022 do szkoły podstawowej poza uczniami wyłącznie niesłyszącymi i słabosłyszącymi uczęszczało czterech uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną w zakresie wzroku, 18 ze sprzężoną niepełnosprawnością intelektualną. W technikum, u jednego ucznia niepełnosprawność słuchu była sprzężona z niepełnosprawnością ruchu, a u jednego z niepełnosprawnością wzroku. W szkole branżowej było trzech uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną w zakresie narządu ruchu, jeden wzroku, pięciu intelektualną. W szkole przysposabiającej do pracy było trzech uczniów ze sprzężoną niepełnosprawnością ruchową i czterech z niepełnosprawnością sprzężoną intelektualną. W roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021 również do oddziałów poszczególnych szkół uczęszczał uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Uczniowie z niepełnosprawnością słuchu uczyli się w oddziałach gdzie uczniami były tylko osoby niesłyszące i słabosłyszące, ale również w oddziałach,

³³ Dane obejmują uczniów szkoły podstawowej, branżowej oraz technikum.

³⁴ Dane obejmują uczniów szkoły podstawowej, branżowej, technikum oraz szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy.

³⁵ Afazja to spowodowane organicznym uszkodzeniem odpowiednich struktur mózgowych częściowe lub całkowite zaburzenie mechanizmów programujących czynności mowy u człowieka, który już uprzednio opanował te czynności (źródło: Wikipedia).

³⁶ Dz. U. poz. 502, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji szkół.

w których uczyły się osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności, np. z osobami z niepełnosprawnością ruchową, wzroku, intelektualną. Przykładowo w roku szkolnym 2021/2022, do jednego oddziału szkoły podstawowej uczęszczało czterech uczniów (dwóch niesłyszących i dwóch słabosłyszących). Dodatkowo wśród nich jeden uczeń był z niepełnosprawnością ruchową, dwóch słabowidzących, jeden z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. W innym oddziale tej samej szkoły, w jednym oddziale było trzech uczniów (jeden niesłyszący, dwóch słabosłyszących). Wśród nich jeden dodatkowo był osobą z niepełnosprawnością w zakresie narządu ruchu, a trzech z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym. Inny, czteroosobowy oddział tej szkoły składał się wyłącznie z uczniów dotkniętych afazją. W jednym z oddziałów szkoły podstawowej, liczba uczniów przekraczała dopuszczalną liczbę pięciu osób, co wynikało, jak wskazała Dyrektor, z tego że jeden z uczniów miał ustalony tryb nauczania indywidualnego i uczył się poza zespołem klasowym. Jego przypisanie do konkretnego oddziału, jak wskazała Dyrektor, należało rozumieć jako zabieg organizacyjny. Z kolei do oddziałów szkoły przysposabiającej do pracy (w trzech latach szkolnych objętych kontrolą) uczęszczał uczniowie niesłyszący, u których występowały również niepełnosprawności intelektualne w stopniu lekkim i umiarkowanym, a także niepełnosprawności ruchowe. Jak wyjaśniła Dyrektor, z uwagi na istotne niepełnosprawności w zakresie poruszania się u dwóch uczniów zdecydowano o połączeniu w jednym oddziale uczniów z niepełnosprawnościami intelektualnymi w stopniu lekkim i umiarkowanym. Działanie takie było niezgodne z przepisami § 6 ust. 6 ww. rozporządzenia. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 1240-1242, 1299-1305)

W opinii powołanej na potrzeby kontroli biegłej w dziedzinie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, która poddała szczegółowej analizie dokumentację 30 losowo wybranych uczniów Ośrodka z niepełnosprawnością słuchu, w tym indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia oraz dokumenty ewaluacyjne, pod kątem prawidłowości uwzględnienia w nich potrzeb uczniów określonych w orzeczeniu:

- indywidualne programy zawierały niezbędne elementy,
- wielospecjalistyczne oceny zostały opracowane w postaci szczegółowej diagnozy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej (poza przyczynami),
- prowadzona była dobra i systematyczna współpraca z rodzicami przy tworzeniu planów wsparcia i ich ewaluacji,
- systematycznie prowadzono ewaluację zajęć rewalidacyjnych, z zastrzeżeniem o braku całościowej weryfikacji procesu wsparcia w kontekście funkcjonowania uczniów w Ośrodku.

Poza tym, w opinii biegłej, w poddanej analizie dokumentacji:

- brakowało dokumentów z zakresu ewaluacji wsparcia,
- wielospecjalistyczne oceny nie zawierały odniesienia do przyczyn trudności funkcjonowania ucznia,
- brakowało odniesienia do współpracy z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży,
- zakres współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi był nieprecyzyjny, zawierał się w słowach „w razie potrzeby”.

Powyższe było niezgodne z § 5 i § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³⁷. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Ponadto, w odniesieniu do siedmiu uczniów stwierdzono, że nie były realizowane zajęcia logopedyczne z powodu rezygnacji z nich uczniów (poprzedzone wnioskiem do Dyrektora) lub faktycznego zaprzestania uczęszczania na zajęcia.

(akta kontroli: str. 1146-1185, 1306-1309, 1339-3967, 4138-5109)

Biegła wydała również opinie o przebiegu lekcji z udziałem niesłyszących i słabosłyszących uczniów. W opinii biegłej, zajęcia przebiegały prawidłowo, co wskazywało na prawidłowość procesu edukacyjnego. Poprawnie zrealizowano założone cele lekcji, stosowano dostosowania, które były zgodne z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Nauczycielka prowadząca zajęcia, w opinii biegłej, miała dobry kontakt z uczniami, prawidłowo zorganizowała przestrzeń klasy, stosowała techniki motywujące i dostarczające informacji zwrotnej uczniom.

(akta kontroli: str. 1306-1307)

W sali lekcyjnej, w której dokonano oględzin w trakcie prowadzenia zajęć z języka polskiego szkoły branżowej zastosowano rozwiązania wspomagające pracę uczniów z niepełnosprawnością słuchu - stoły ustawiono w jednym rzędzie, lekko zaokrąglonym, sala posiadała dobre oświetlenie, była dobrze wyciszona, z zewnątrz nie docierał hałas. W oknach zamontowane były rolety z tkaniny. Nogi krzeseł i ławek były zakończone podkładkami plastikowymi. Podłoga była wyłożona wykładziną z tworzywa sztucznego. W klasie zamontowana była tablica multimedialna po bokach której znajdowały się głośniki.

(akta kontroli: str. 1285-1292)

Spośród 30 uczniów, których dokumentacja stanowiła próbę kontrolną do oceny przez biegłą, stwierdzono, że 12 korzystało ze świetlicy³⁸. Liczba uczniów w grupach wahała się od czterech do dziewięciu, a liczba wychowawców od jednego do dwóch³⁹. W każdej z badanych grup prowadzono listy obecności uczniów, które zawierały informacje o godzinach pobytu uczniów na świetlicy.

(akta kontroli: str. 1236)

Uczniowie uczestniczyli też w grupowych zajęciach rewalidacyjnych. Łączny wymiar zajęć dla danego oddziału odpowiadał uregulowaniom ujętym w legendach do załączników do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół⁴⁰. W roku szkolnym 2021/2022⁴¹ liczba zajęć rewalidacyjnych w klasie IIIa, IVb, VIa, Va, VIIb, VIId szkoły podstawowej wynosiła 12-14 godzin tygodniowo, w klasie III technikum dziewięć godzin tygodniowo, w szkole branżowej – klasie IIIc: 12 godzin tygodniowo.

(akta kontroli: str. 1254-1262)

³⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309, dalej: rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia.

³⁸ Przyjęto, że ta liczba stanowiła próbę kontrolną.

³⁹ § 7 ust 3 w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.

⁴⁰ Dz. U. poz. 639 ze zm.

⁴¹ Szczegółowe dane były możliwe do pozyskania tylko z bieżącego roku szkolnego.

W szkole podstawowej, technikum i szkole branżowej indywidualny wymiar zajęć rewalidacyjnych dla danego ucznia był określany w indywidualnym programie. Odpowiadał on ramowym planom nauczania i wynosił od dwóch do czterech godzin tygodniowo. Przykładowo, zajęcia te dotyczyły: rozwijania mowy i języka, sytuacyjnej nauki mowy, doskonalenia sprawności językowej, zajęć z języków migowych. Dyrektor wyjaśniła, że *w zależności od zaleceń w orzeczeniu, ustaleń w indywidualnym programie lub wniosku opiekunów prawnych, uczniowie uczą się w ramach zajęć rewalidacyjnych PJM lub SJM*. Na 8 marca 2022 r., jak wskazała Dyrektor, w szkole podstawowej SJM uczyło się 32 uczniów, a PJM 14 uczniów. W technikum SJM uczyło się siedmiu uczniów, a PJM ośmiu uczniów. W szkole branżowej SJM uczyło się 15, a PJM ośmiu uczniów, a jeden uczeń tej szkoły uczył się zarówno PJM i SJM.

(akta kontroli: str. 1130)

Dyrektor wyjaśniła, że „na rynku brakuje podręczników szkolnych dla uczniów niesłyszących, a w szczególności tych, którzy posługują się PJM, dlatego wszyscy nauczyciele i uczniowie otrzymali loginy i hasła do ministerialnej platformy, na której znajdują się e-podręczniki i e-materiały ćwiczeniowe”. Dyrektor dodała, że „w zasobach biblioteki szkolnej znajdują się książki dla dzieci i nauczycieli do nauki PJM”, a *nauczyciele Ośrodka korzystają również z materiałów pozyskanych samodzielnie z Internetu*.

(akta kontroli: str. 1295)

W okresie wystąpienia stanu epidemii COVID-19⁴² w szkołach wchodzących w skład Ośrodka realizowano zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W trakcie roku szkolnego 2019/2020 z metody tej skorzystało 121 uczniów⁴³. W roku szkolnym 2020/2021 w zajęciach na terenie Ośrodka z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość brało udział 14 uczniów, a przy użyciu tych samych metod w miejscu zamieszkania – 98 uczniów. Zarazem, 24 uczniów korzystało z nauczania na terenie Ośrodka⁴⁴. W ostatnim roku szkolnym objętym kontrolą (2021/2022) 111 uczniów korzystało z metody nauczania wykorzystujące możliwość kształcenia na odległość – w miejscu zamieszkania⁴⁵. Kwarantanna, w roku szkolnym 2020/2021, objętych było 33 nauczycieli i siedmiu uczniów, a w roku szkolnym 2021/2022⁴⁶ - siedmiu nauczycieli.

(akta kontroli: str. 266-268)

Organem prowadzącym Ośrodek, do 31 sierpnia 2021 r., było Miasto Poznań⁴⁷ (dalej: Miasto), a następnie Województwo Wielkopolskie. W latach 2019-2021 Dyrektor wnioskowała do organu prowadzącego o dodatkowe środki, tj. o kwoty odpowiednio: 19 450,62 zł, 23 616,59 zł i 26 013,93 zł. Oprócz środków pozyskanych z Miasta, za jego pośrednictwem uzyskano wsparcie z innych źródeł, np.: w ramach programu rządowego „Aktywna Tablica” (17 500 zł w 2019, 35 000 zł

⁴² Od 14 do 20 marca 2020 r. obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 433 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 490). Od 20 marca 2020 r. do odwołania został ogłoszony stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. 2022 r., poz. 340).

⁴³ Zajęcia zdalne odbywały się w okresie od 25 marca do 26 czerwca 2020 r.

⁴⁴ Zajęcia zdalne odbywały się w okresie od 26 października 2020 r. do 30 kwietnia 2021 r.

⁴⁵ Zajęcia zdalne odbywały się w okresie od 26 października do 4 listopada 2021 r. i od 20 grudnia 2021 r. do 9 stycznia 2022 r.

⁴⁶ Do 9 stycznia 2022 r.

⁴⁷ Dalej: Miasto.

w 2020); z Powiatu Poznańskiego w 2019 r. - środki na łączną kwotę 69 081,14 zł na darmowe podręczniki dostosowane dla potrzeb uczniów niesłyszących i słabosłyszących w latach 2019-2021.

(akta kontroli: str. 964-967, 971-977)

Wyniki egzaminów uczniów kończących szkoły wchodzące w skład Ośrodka kształtowały się na niskim poziomie. W latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 z języka polskiego uczniowie zdający egzamin ósmoklasisty uzyskali średni wynik odpowiednio 6,3% i 34,7%, wobec 12% w roku szkolnym 2018/2019; z matematyki uzyskali średni wynik odpowiednio 13,3% i 13%, wobec 9,8% w roku szkolnym 2018/2019; z języka obcego nowożytnego uzyskali średni wynik odpowiednio 28,33% i 46,8%, wobec 26,8 w roku szkolnym 2018/2019.

(akta kontroli str. 95)

Na podobnym poziomie kształtowały się wyniki egzaminów gimnazjalnych, przeprowadzanych do roku szkolnego 2018/2019. I tak średnie wyniki z egzaminu wynosiły: z języka polskiego - od 14% w roku 2011/2012 do 35% w roku 2014/2015; z historii i wiedzy o społeczeństwie – od 27,8% w roku 2011/2012 do 39,3% w roku 2018/2019; z matematyki – od 15,3% w roku 2018/2019 do 25,7% w roku 2014/2015; z przedmiotów przyrodniczych – od 23% w roku 2011/2012 do 33% w roku 2018/2019; z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy) – od 39,5% w roku 2011/2012 do 59% w roku 2018/2019.

(akta kontroli str. 96-98)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w poszczególnych szkołach analizowano wyniki egzaminów i przyczyny ich niskiego poziomu. Jak m.in. wskazała Dyrektor Ośrodka, *wyniki egzaminów zewnętrznych uczniów niesłyszących i słabosłyszących są w zasadzie zdeterminowane poziomem funkcjonowania ucznia z dysfunkcją słuchu w języku polskim. Taki uczeń nie przyswaja języka ojczystego w sposób naturalny, nie buduje w sposób naturalny - w bezpośrednim kontakcie z żywym językiem - zasobów leksykalnych, ani nie poznaje na tej drodze zasad gramatycznych. Dziecko niesłyszące rozpoczyna naukę języka ojczystego z chwilą wyposażenia go w protezy słuchowe i rozpoczęcia systematycznych oddziaływań rewalidacyjnych.* Dyrektor dodała, że *w szkole i środowisku uczeń niesłyszący pozostaje w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem lub inną osobą, która dąży do skutecznej komunikacji, wspierając się pismem, symbolem, znakiem języka migowego, daktylografią, ilustracją, dobierając formę i zakres totalnej komunikacji do indywidualnych potrzeb i możliwości konkretnego dziecka. Tak prowadzony dialog, jak wskazała Dyrektor Ośrodka, pozwala na ujawnienie wiadomości i umiejętności ucznia na maksymalnym, osiągniętym przez niego poziomie. W sytuacji egzaminu zewnętrznego uczeń pozostawiony jest „sam na sam” z pisanym językiem polskim, niezależnie od przedmiotu i treści, jakie obejmuje egzamin - procedury obowiązujące na egzaminach zewnętrznych nie pozwalają na tłumaczenie na język migowy, ani inny, zindywidualizowany, alternatywny sposób komunikacji, treści poleceń i tekstów zawartych w arkuszach egzaminacyjnych. W konsekwencji, jak wskazała Dyrektor Ośrodka, uczeń niesłyszący bardzo często nie rozumie poleceń i tekstów zawartych w zadaniach egzaminacyjnych sformułowanych w języku polskim, co nie jest jednoznaczne z niskim poziomem kompetencji badanych przez egzaminy. Uczeń często zna odpowiedź na pytanie, którego samodzielnie, w warunkach egzaminu, nie jest w stanie rozkodować. Zdaniem Dyrektora Ośrodka, arkusze egzaminacyjne nie są dostosowane do możliwości językowych uczniów z dysfunkcją słuchu. Niedostosowana do potrzeb i możliwości uczniów niesłyszących jest też podstawa programowa kształcenia ogólnego. Dlatego, jak*

wskazała Dyrektor Ośrodka, *nauczyciele Ośrodka wystosowali do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Ministerstwa Edukacji i Nauki apele dotyczące potrzeby rzeczywistego dostosowania egzaminów zewnętrznych (po szkole podstawowej i gimnazjum, potwierdzających kwalifikacje zawodowe i maturalnego) do potrzeb i możliwości uczniów niesłyszących.*

(akta kontroli str. 1196-1215)

W roku szkolnym 2019/2020 uprawnionych do przystąpienia do egzaminu maturalnego było czworo, a w roku 2020/2021 pięcioro uczniów. Do pisemnego egzaminu⁴⁸ z języka polskiego, matematyki i nowożytnego języka obcego na poziomie podstawowym, w roku szkolnym 2019/2020 nie przystąpił żaden uczeń, a w roku 2020/2021 przystąpiło dwoje uczniów, tj. 40% (we wcześniejszych latach szkolnych, do egzaminów ustnych przystępowało od 28,6%, tj. dwoje z siedmiu uczniów w roku szkolnym 2017/2018 do 100% w roku 2009/2010⁴⁹).

Uzyskany przez nich średni wynik z egzaminu to 3,5% z języka polskiego, 14,5% z matematyki i 21% z nowożytnego języka obcego.

We wcześniejszych latach⁵⁰, średni wyniki egzaminu maturalnego z tych przedmiotów wyniósł:

- język polski: 2009/2010 – 45,6%; 2010/2011 – 56%; 2011/2012 – 26,7%; 2012/2013 – 25,3%; 2014/2015 – 37,4%; 2015/2016 – 27,4%; 2017/2018 – 2%, 2018/2019 – 0,3%,
- matematyka: 2009/2010 – 22,8%; 2010/2011 – 21,5%; 2011/2012 – 17,3%; 2012/2013 – 10%; 2014/2015 – 13,3%; 2015/2016 – 10,7%; 2017/2018 – 14%, 2018/2019 – 17,3%;
- język obcy nowożytny: 2009/2010 – 46,4%; 2010/2011 – 40%; 2011/2012 – 31%; 2012/2013 – 21%; 2014/2015 – 41%; 2015/2016 – 40,7%; 2017/2018 – 35,5%, 2018/2019 – 29,7%.

(akta kontroli str. 99-101)

Dyrektor Ośrodka, analogicznie jak w odniesieniu do wyników egzaminów ósmoklasisty i gimnazjalnych, również w przypadku egzaminów maturalnych, m.in. wskazała na niedostosowanie podstawy programowej i arkuszy egzaminacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów niesłyszących. Dla przykładu, *arkusze egzaminacyjne na egzaminie maturalnym z matematyki, w bardzo niewielkim stopniu różnią się od arkuszy standardowych, przy wydłużeniu czasu pracy na egzaminie dla niesłyszących o 30 minut. W zestawach zadań dostosowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną dla uczniów z ubytkiem słuchu, jak wskazała Dyrektor, większość poleceń posiada złożoną konstrukcję i składa się z trudnych, a nawet abstrakcyjnych pojęć. Cytowane w nich teksty często zawierają niezrozumiałe dla uczniów przerośnięcie i epitetę, a zadania matematyczne kilka poleceń ujętych w jednym zdaniu, duża część zadań w teście dostosowanym jest taka sama, jak w standardowym. Dyrektor dodała, że obecny na egzaminie maturalnym surdopedagog może wytłumaczyć w języku migowym tylko instrukcję, nie wolno mu tłumaczyć ani poleceń, ani treści zadań. Uczniowi, jak wskazała Dyrektor, brakuje motywacji i wie, że jest skazany na porażkę, dlatego tak wielu z nich nie podejmuje*

⁴⁸ W latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021, ze względu na stan epidemii, nie przeprowadzono egzaminów pisemnych.

⁴⁹ Procent przystępujących do egzaminu wynosił w poszczególnych latach szkolnych: 2009/2010 – 100%; 2010/2011 – 80%; 2011/2012 – 60%; 2012/2013 – 80%; 2014/2015 – 80%; 2015/2016 – 85,7%; 2017/2018 – 28,6%.

⁵⁰ W roku szkolnym 2013/2014 żaden uczeń nie przystąpił do egzaminu maturalnego, a w roku szkolnym 2016/2017 nie przeprowadzono egzaminu maturalnego ze względu na brak uczniów.

próby przystąpienia do egzaminów maturalnych. Inaczej natomiast przedstawia się sytuacja na egzaminie ustnym z języka polskiego – oprócz wydłużonego czasu, uczeń niesłyszących może wypowiedzieć się w języku migowym, dlatego zdawalność tego egzaminu wynosi 100%.

(akta kontroli, str. 1196-1200)

W szkole branżowej I stopnia, uprawnionych do przystąpienia do egzaminów zawodowych⁵¹ w roku szkolnym 2019/2020 było pięcioro, a w roku 2020/2021 – 11 uczniów. Do dwóch części egzaminu przystąpiło w roku szkolnym 2018/2019 80% uprawnionych uczniów, a w roku 2019/2020 90,9% (we wcześniejszych latach⁵², do części pisemnej egzaminu przystępowało od 40% w roku 2013/2014 do 100% uczniów w latach 2009/2010, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 i 2018/2019, a do części praktycznej – od 40% w roku 2013/2014 do 100% w latach 2014/2015, 2015/2016 i 2018/2019). Część pisemną egzaminu w roku szkolnym 2019/2020 zdało 50%, a w roku 2020/2021 20% uczniów. Średni wynik z tej części egzaminu to 47,3% w roku 2019/2020 i 38,5% w roku 2020/2021. Część praktyczną egzaminu zdali wszyscy uczniowie, uzyskując średni wynik na poziomie 96,3% w roku 2019/2020 i 91,1% w roku 2020/2021. Świadectwo kwalifikacyjne⁵³ uzyskało po dwóch uczniowie w każdym z lat szkolnych.

We wcześniejszych latach, pisemną i praktyczną część egzaminów zawodowych zdało odpowiednio: w 2009/2010 – 20% i 87,5% uczniów; w 2010/2011 – 0% i 90,9% uczniów; w 2011/2012 – 16,7% i 100% uczniów; w 2012/2013 – 0% i 100% uczniów; w 2013/2014 – 50% i 50% uczniów; w 2014/2015 – 25% i 100% uczniów; w 2015/2016 – 23,1% i 84,6% uczniów; w 2016/2017 – 0% i 100% uczniów; w 2018/2019 – 0% i 100% uczniów. Średni wynik z części pisemnej egzaminu w tych latach wynosił od 29,9% w roku 2010/2011 do 44,1% w roku 2015/2016, a z części praktycznej od 81,5% w roku 2009/2010 do 94,7% w roku 2016/2017. Świadectwo kwalifikacyjne w tych latach uzyskało od 0% do 50% uczniów, którzy przystąpili do egzaminów zawodowych.

(akta kontroli str. 102-103)

W technikum⁵⁴ uprawnionych do przystąpienia do egzaminów zawodowych w roku szkolnym 2019/2020 było dziewięcioro, a w roku 2020/2021 ośmioro uczniów. Wszyscy przystąpili do dwóch części egzaminu (we wcześniejszych latach⁵⁵, do dwóch części egzaminu przystąpiło od 0% uczniów w roku szkolnym 2012/2013, 33,3% w 2013/2014, 90% w 2018/2019, do 100% w latach 2009/2010, 2010/2011, 2014/2015, 2016/2017, 2017/2018). W roku szkolnym 2019/2020 części pisemnej egzaminu nie zdali wszyscy uczniowie, a w roku 2020/2021 tę część egzaminu zdało 37,5% uczniów. Średni wynik z tej części egzaminu to 39,1% w roku 2019/2020 i 50,6% w roku 2020/2021. Część praktyczną egzaminu zdało odpowiednio 33% i 35% uczniów, uzyskując średni wynik na poziomie 63% w roku 2019/2020 i 52,4% w roku 2020/2021. W roku szkolnym 2019/2020 żaden uczeń nie uzyskał świadectwa kwalifikacyjnego, a w 2020/2021 takie świadectwo uzyskał jeden uczeń.

⁵¹ Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodach: cukiernik, kurzach, tapicer, a w roku szkolnym 2021/2022 również fotograf.

⁵² W roku szkolnym 2017/2018 nie przeprowadzono egzaminu zawodowego ze względu na brak uczniów w roczniku.

⁵³ Świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie otrzymuje osoba, która zdała egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, gdy uzyskała: z części pisemnej – co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania, oraz z części praktycznej – co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania.

⁵⁴ Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodach: fototechnik, technik fotografii i multimedialistów.

⁵⁵ W latach szkolnych 2011/2012 i 2015/2016 nie przeprowadzono egzaminu zawodowego ze względu na brak uczniów w roczniku.

We wcześniejszych latach w technikum, pisemną i praktyczną część egzaminów zawodowych zdało odpowiednio: w 2009/2010 – 33,3% i 33,3% uczniów; w 2010/2011 – 33% i 11% uczniów; w 2012/2013 – 0% i 0% uczniów; w 2013/2014 – 0% i 0% uczniów; w 2014/2015 – 60% i 0% uczniów; w 2016/2017 – 28,6% i 0% uczniów; w 2017/2018 – 38,5% i 30,8% uczniów; w 2018/2019 – 20% i 33,3% uczniów. Średni wynik z części pisemnej egzaminu w tych latach wynosił od 33,25% w roku 2013/2014 do 53,3% w roku 2009/2010, a z części praktycznej od 21,5% w roku 2013/2014 do 66,1% w roku 2018/2019. Świadectwo kwalifikacyjne w tych latach uzyskało od 0% do 23,1% uczniów, którzy przystąpili do egzaminów zawodowych.

(akta kontroli str. 104-105)

Dyrektor Ośrodka, wyjaśniła, że – analogicznie, jak w przypadku innych egzaminów – w Ośrodku analizuje się również wyniki egzaminów zawodowych. W przypadku zawodów robotniczych, jak wskazała Dyrektor Ośrodka, *gdzie efektem końcowym egzaminu w części praktycznej jest wykonanie zadania, zdawalność egzaminu jest bardzo wysoka, na poziomie powyżej 90%. Świadczy to o wysokim stopniu opanowania przez zdających umiejętności przewidzianych podstawą kształcenia zawodowego oraz o dobrym przygotowaniu uczniów do wyuczonego zawodu.* Dyrektor dodała, że *uczniowie niesłyszący nie mają dostosowanych arkuszy egzaminacyjnych, wydłużony jest jedynie czas egzaminu (o 30 minut). Część teoretyczna (pisemna) egzaminu i cała jego obudowa słowna, jak wskazała Dyrektor, nie pozwalają uczniom udowodnić posiadania kwalifikacji. Również w przypadku egzaminów zawodowych, jak w przypadku innych egzaminów, uczniowie niesłyszący mają trudności ze zrozumieniem złożonych zadań, często objaśnianych abstrakcyjnymi dla nich pojęciami. W Ośrodku, dużą trudność stanowi również znaczne różnicowanie uczniów (niesłyszący, słabosłyszący u których występują również inne niepełnosprawności, w tym intelektualna) i ich różnicowanie pod względem dydaktycznym.* W przypadku zawodów nierobotniczych uczonych na poziomie technikum, jak wskazała Dyrektor, *efektem końcowym egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w części praktycznej jest dokumentacja. Uczeń, oprócz praktycznych umiejętności zawodowych, musi wykazać się umiejętnością rozumienia języka, gdzie – jak w przypadku egzaminu w części pisemnej i innych egzaminów zewnętrznych – dominuje słowo pisane, bez możliwości tłumaczenia na język migowy.* Dyrektor dodała, że *wieloletnia zła praktyka konstruowania zadań i arkuszy egzaminacyjnych powoduje, że niesłyszący uczniowie nie wierzą w swoje możliwości i niechętnie przystępują do egzaminów zewnętrznych.*

(akta kontroli str. 1196-1200)

Badania losów absolwentów szkół wchodzących w skład Ośrodka prowadzone były raz na pięć lat. Prowadził je zespół nauczycieli powołanych przez radę pedagogiczną, a ostatnie badanie było przeprowadzone w 2017 r. (następne zaplanowano na 2022 r.⁵⁶). Badaniem objęto absolwentów dwóch roczników (z lat szkolnych 2013/2014 i 2014/2015), ankiety rozesłano do 38 osób, a odpowiedzi otrzymano od 13. Wynik badania pokazały m.in., że wśród osób, które odpowiedziały na ankietę, 77% było zatrudnionych i wykonywało takie zawody jak: sprzedawca, sprzątaczką, pracownik produkcyjny, monter fasad aluminiowych, kucharz, analityk komputerowy, grafik komputerowy, pracownik administracyjny (na stanowisku organizacyjno-prawnym). Najwięcej osób aktywnych zawodowo stanowili absolwenci technikum i szkoły policealnej, większość osób zatrudnionych

⁵⁶ Do zakończenia kontroli NIK nie przeprowadzono badania losów absolwentów.

(80%) wykonywało pracę niezgodną z zawodem wyuczonym, a dwoje absolwentów szkoły policealnej, w zawodzie technik informatyk, wykorzystywało wiedzę i umiejętności nabyte w szkole (analityk komputerowy i grafik komputerowy). Dalszą edukację po zakończeniu nauki w Ośrodku podjęły cztery osoby (po jednym absolwencie liceum i techniku oraz dwóch absolwentów szkoły policealnej) – jedna rozpoczęła studia na akademii wychowania fizycznego, a trzy podjęły naukę w szkole policealnej (w zawodzie technik administracji).

(akta kontroli str. 1218-1236)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 w specjalnej szkole przysposabiającej do pracy funkcjonował oddział, którego uczniami były osoby niesłyszące, z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (po dwie osoby w każdym z ww. lat) oraz umiarkowanym (po jednej osobie w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 i dwie osoby w roku szkolnym 2021/2022). Było to niezgodne z treścią przepisów § 6 ust. 6 rozporządzenia w sprawie organizacji szkół, w świetle których, w tym samym oddziale nie powinni się kształcić uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz lekkim.

Dyrektor wyjaśniła, że dominujące dysfunkcje u dwóch uczniów były związane z narządem ruchu, co uzasadniało umieszczenie tych uczniów w jednym oddziale, pomimo różnych stopni niepełnosprawności intelektualnych.

NIK wskazuje, że taka organizacja oddziału, poza niezgodnością z ww. przepisami, mogła niekorzystnie wpłynąć na proces edukacji i rewalidacji uczniów wymagających różnych oddziaływań ze względu na różny stopień ww. niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 1299-1305)

2. W dokumentacji 30 uczniów występowały następujące nieprawidłowości:

- brak adekwatności lub tylko częściowa adekwatność celów edukacyjnych ujętych w indywidualnym programie do potrzeb pięciu uczniów określonych w ich orzeczeniu, co było niezgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie organizowania kształcenia;
- brak adekwatności lub tylko częściowa adekwatność celów terapeutycznych ujętych w indywidualnym programie do potrzeb pięciu uczniów określonych w ich orzeczeniu, co było niezgodne z § 6 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia;
- brak adekwatności lub częściowa adekwatność doboru metod i form pracy na poszczególnych przedmiotach w przypadku 17 uczniów, co było niezgodne z § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia;
- brak adekwatności lub stosowanie nieodpowiednich metod pracy do potrzeb czterech uczniów, co było niezgodne z § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia;
- niezgodność albo niepełna zgodność form pomocy ujętych w indywidualnym programie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu dla 10 uczniów, co było niezgodne z § 5 pkt 1 oraz § 6 ust. 4 ww. rozporządzenia;
- niezetelne określenia w indywidualnym programie zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami 20 uczniów w realizacji zadań, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia;
- niezetelne określenia w indywidualnym programie działań wspierających rodziców ośmiu uczniów, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia;

- nieokreślenie albo nierzetelne określenie w indywidualnym programie odpowiedniego zakresu współdziałania z: poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w tym specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży w przypadku 30 uczniów, o którym to zakresie mowa w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia;
- wielospecjalistyczne oceny nie uwzględniały, albo uwzględniały jedynie częściowo mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia 17 uczniów, co było niegodne z § 6 ust. 10 pkt 1 ww. rozporządzenia;
- wielospecjalistyczne oceny nie uwzględniały, albo uwzględniały jedynie częściowo indywidualne i rozwojowe potrzeby 22 uczniów, co było niezgodnie z ww. § 6 ust. 10 pkt 1 przywołanego rozporządzenia;
- wielospecjalistyczne oceny nie uwzględniały przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu 30 uczniów, co było niegodnie z § 6 ust. 10 pkt 3 ww. rozporządzenia;
- wielospecjalistyczne oceny nie zawierały adekwatnego zakresu i charakteru wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystentów lub pomocy nauczyciela, zgodnego z potrzebami u 30 uczniów, co było niezgodne z § 6 ust. 10 pkt 2 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli: str. 1146-1185, 1306-1309, 1339-3967, 4138-5109)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że *nauczyciele dążą przede wszystkim do tego, by indywidualny program był dokumentem użytecznym ze względu na planowanie, codzienną pracę z uczniem i diagnozowanie jego rozwoju*. Dodała, że *indywidualny program, nie wymienia tylko z nazwy metod, czy form pracy, ale w sposób opisowy ujmuje charakter niezbędnych dostosowań, a w zakresie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, zapisy co do rodzaju i zakresu współpracy występują wówczas, gdy taka jest niezbędna*. Zespoły przygotowujące indywidualne programy, jak wyjaśniła Dyrektor, *rekomendują takie formy wsparcia dla wychowanków, które ze względu na zasoby kadrowe i organizacyjne Ośrodek jest w stanie rzeczywiście zapewnić uczniom i jego opiekunom*. Ponadto dodała, że *rodziców ucznia traktuje się w Ośrodku na zasadach partnerskich, szanując ich prawo do własnego stylu wychowawczego, a kadra Ośrodka skupia się na informowaniu rodziców i konsultowaniu we wszelkich sprawach dotyczących dziecka, w mniejszym zakresie na szkoleniu i pouczeniu rodziców*.

NIK wskazuje, że treść dokumentacji uczniów powinna spełniać wymogi zawarte w ww. rozporządzeniu, ponieważ sprzyja to prawidłowemu przebiegowi procesu edukacji i rewalidacji uczniów. Pozwala również na weryfikację na każdym etapie nauczania, czy pobyt w Ośrodku jest odpowiedzią na zalecenia wskazane w orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej, za których realizację odpowiada Dyrektor.

(akta kontroli str. 1146-1185, 1306-1309)

OCENA CZĄSTKOWA

Proces kształcenia uczniów z niepełnosprawnością słuchu, w większości przypadków, był dostosowany do ich potrzeb. Stwierdzono jednak, że dla części uczniów nierzetelnie, lub niezgodnie z przepisami prawa, przygotowano, a następnie realizowano indywidualne założenia do pracy z uczniem. Prawidłowo zorganizowano i poprowadzono jedną z lekcji, obserwowaną przez NIK i powołaną przez NIK biegłą. Prawidłowo były też zorganizowane niemal wszystkie oddziały, z wyjątkiem oddziału, w którym razem uczyły się osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz umiarkowanym.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Zapewnienie, aby w jednym oddziale nie uczyły się osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym.
 2. Rzetelne dokumentowanie w wielospecjalistycznej ocenie i indywidualnym programie wszystkich wymaganych elementów.
 3. Zapewnienie rozwiązań wspierających osoby posługujące się PJM w komunikowaniu się z Ośrodkiem, m.in. poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Ośrodka informacji o zakresie jego działalności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 6 maja 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy:
Joanna Kozak
doradca ekonomiczny

Dyrektor:
z up. p.o. Wicedyrektor

Andrzej Milewski
starszy inspektor k.p.